
Kes päästab võlaorjusesse sattunud inimesed?

14. august 2023

Finantsinspektsiooni juhatuse liige Siim Tammer osales tänavusel Arvamusfestivalil arutelul „Kes päästab võlaorjusesse sattunud inimesed?“, kus jäid kõlama mitmed ideed, kuidas võlaprobleeme leevendada.

Arutelus osalesid lisaks Siim Tammerile kohtunik Vahur-Peeter Liin, võlanõustaja Evelyn Eichhorst ja asjatundlik publik, arutelu vedas Harju Maakohtu kohtunik Kai Härmand. Arutelu fookuses oli tõdemus, et võlakeerisesse sattunute arv suureneb, ent teadlikkus sellest, kuidas ennast aidata,

väheneb. Nii pakuti mitmeid ideid, kuidas ohjata kiirlaenuurgu ja massiliselt võlgnike tekkimist.

Juttu tuli viimastel aastatel aktiivselt räägitud nn positiivse krediidiregistri loomisest, kus oleks laenuandjatele ühest kohast nähtavad isikute olemasolevad finantskohustused. Sedalaadi register pakuks Tammeri sõnul suuremat selgust inimesel olevatest kohustustest ja vähendaks võimalusi ülelaenamiseks. Register muudaks laenamise läbipaistvamaks, aitaks kaasa pettuste vähenemisele ja toetaks krediituru edasiarendamist.

Niisamuti arutati ka selle üle, kas võiks luua „musta nimekirja“, kuhu inimene saab ennast ise kanda ja mis peaks toetama võitlust laenusõltuvuse vastu. Sedalaadi lahendus on kasutusel näiteks seoses hasartmängudega ja kasutusel ka Leedus krediidivaldkonnas.

Tammer väljendas soovi, et riik ei jätaks sahtlisse, vaid läheks edasi finantsombudsmani loomisega Finantsinspektsiooni juurde. Finantsvaidluste lahendamisele spetsialiseerinud ombudsman on ka teistes liikmesriikides täitsa olemas ja täidaks tänase lünga tarbijate võlamaastikul, kus tarbijast võlgnik oma õiguste kaitseks kohtu poole ei pöördunud. Finantsombudsman oma kontseptsioonilt oleks kallile ja kurnavale kohtumenetlusele hea alternatiiv, aitaks muu hulgas kaasa ka kohtute töökoormuse vähendamisele ja toetaks suurema erialase ekspertteadmise kasvatamist vastavas valdkonnas.

Mida teha, kui on tekkinud võlad?

Arutelust järeldus, et kui inimene on võtnud laenu, mille tagastamisega tekib raskusi, siis tuleb kohe sellega tegeleda, mitte peita pead liiva alla. Üks esimesi asju on saada aru enda kohustuste hulgast ning pöörduda laenuandja poole, et arutada võimaluse üle saada maksepuhkust, vähendada kuumakseid või muud taolist. Samuti aitavad inimesi võlanõustajad, kelle tööks on aidata võlgadega hätta sattunud inimesi ja perekondi. Kui laenuandjaga tekivad vaidlused, siis saab neid täna lahendada tarbijavaidluste komisjon või kohus.

Kuidas saab kohus võlgnikku aidata?

Tingimusel, et laenusaaaja pole teadlikult eksitanud laenuandjat valeandmete esitamise või andmete varjamisega, saab ta kohtus laenuandja poolse vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise korral nõuda lepingu intressi ja muude tasude vähendamist.

Võlgnikul on võimalus taotleda kohtult ka võlgade ümberkujundamist kohtulikus menetluses kohustuste täitmise tähtaja pikendamise, osadena täitmise või kohustuse vähendamise teel. Võlgade ümberkujundamise eesmärgiks on ületada tekkinud makseraskused ja vältida pankrotimenetlust. Viimases hädas on isikul võimalus ka läbida pankrotimenetlus, mis ei peaks olema häbi asi ja mida tuleks vajadusel ka julgelt teha.

Siim Tammer